

Abonamentul:
Pe un an C 1'50.
Un număr 16 fil.
—
Inserțiunile se
primesc pe lângă
un preț modest.
—
Telefon: Nr. 35.

Administrația și
Redacția:
Strada
Elizabeta Nr. 30,
unde sunt a se
adresă toate
scrisorile.
—
Manuscrisele nu
se înapoiază.

Românul Târnăvean

== Apare lunar, afară de lunile de vară. ==

Un atentat revoltător al guvernului.

— Proiectul de lege despre împărțirea circumscripțiilor electorale. —

De Dr. Romul Boilă.

Stăm în fața unui nou atentat mișeleș: al guvernului. Proiectul de lege despre statorirea numărului și sediului cercurilor electorale este depus pe biroul camerei. Trebuie să se revoalte în suflul său tot Românul cetind acest proiect de lege. *Căci prin el să pregătește ultima lovitură menită să facă imposibilă pe decenii validitatea poporului român în legislațiunea țării.*

Este foarte semnificativ, că acum un an — la începutul tratativelor de „pace” — s'a depus în camera deputaților proiectul de lege despre dreptul de alegător dietal, proiect care opăcește cu desăvârșire validitatea națiunii române, iar acum la sfârșitul tratativelor de „pace”, guvernul vine să-și încoroneze opera, prin care tinde pas de pas la nimicirea poporului român din țara aceasta, și așterne în camera ungară *proiectul despre împărțirea cercurilor electorale.*

În fața acestui atentat la ce avem mai sfânt, oare ce vom face? Vom sta cu mâinile în sân în semnul inconștienței? sau vom tăcea și noi tăcerea mortală a senatorilor din Roma antică! Să ne lăsăm a fi striviți? Și mai pe sus de toate, vom rabdă oare ca să se comită împotriva noastră cele mai grave atentate tocmai în momentul, când noi porniți din noble intențiuni voim a cădea de acord cu sistemul care ne ucide? Asta nu se poate!

Să vedem clar ce vrea guvernul, care are cutezanța a să apropia de noi, cu daruri danaice?

Toate legile electorale de când există așa zisul constituționalism maghiar, au fost făurite împotriva validității națiunii române. Ar fi de prisos să însir, din acest prilej, toate datele concrete. E de ajuns, să amintesc, că poporul român, care numără $\frac{1}{6}$ parte din locuitorii țării, nici când n'a avut mai mulți alegători decât $\frac{1}{10}$ parte din totalitatea alegătorilor dietali. Dintre 413 cercuri electorale, câte au fost până acum în Ungaria, numai în 40 au putut fi alegătorii români în majoritate.

În urma practicii electorale uzate față de poporul român însă *decenii întregi n'am putut alege nici în cercurile acestea — deputat național român și pe câți îi avem dela decretarea activității din 1905 încoace, i-am putut scoate numai după lupte crâncene și chiar a vărsării de sânge românesc.*

Să nu se uite, că pe românii aflați în partidul guvernului și aleși cu aceea putere brachială, care să aplică cu toată brutalitatea față de poporul român, nu-i consider de aleșii națiunii române!

Sistemul de guvernament dușmănos nouă vine acuma și momindu-ne cu tendințe de împăcare „sinceră”, pregătește

lovitura de moarte împotriva națiunii noastre.

După legea dreptului de alegător făurită în anul trecut vor fi 9% alegători români adică nici $\frac{1}{11}$ parte din totalitatea alegătorilor și conform proiectului de lege despre împărțirea cercurilor electorale *numai 24* cercuri pot exista în genere, în cari majoritatea poate fi românească. E mare întrebare însă că oare vor fi atâtea? Adică din 435 cercuri electorale câte se contemplează vor putea fi 24 cercuri cu majoritate românească, adică $\frac{1}{19}$ parte a tuturor cercurilor?

Iată cum se pregătește nimicirea noastră.

Guvernul ne spune, că vrea să fie drept la împărțirea cercurilor electorale, că respectează senzibilitatea națională a celor cu „buzes nemaghiare”. Iată respectul guvernului. *Pe când 200,000 sași capătă 14 cercuri sigure, 3 $\frac{1}{2}$ milioane români capătă 24 cercuri între cari — să se noteze mișelia — sunt și cercurile burdiștilor și ale mangriștilor, de cari guvernul nu se va lăpăda niciodată. Atâta sinceritate înzadar am aștepta.*

Guvernul zice, că la statorirea numărului cercurilor a primit de bază: a) numărul locuitorilor, b) starea culturală, c) suma dării directe de stat și d) numărul alegătorilor. Iată o nouă minciună capitală!

Poporul român, care numără în această țară 3 $\frac{1}{2}$ milioane, făcând 17% din locuitorii țării, care pe lângă toate piedecile artificiale a făcut progrese în-

FOIȚĂ.

Bietul poșă Niculae.

În căsuța-i cu perdele
Și cu coferiș de paie,
Copleșit de gânduri grele
Sede poșă Niculae.

Carte albă ține'n mână,
O privește, o cetește
Și pe fața sa bătrână
Grijă multă să izește...

Iar îi trebuiesc parale
Cale... prin străinătate.

Iar îi trebuiesc parale,
Murmură cu bunătate.

Scrie, că-i în lipsă mare
Și că-i năcăjit săracul
Și că zile bune n'are
Printre cei străini... săracul...

Cred din suflet tot ce-mi spune
Pruncul dela 'nvățătura,

Dar Stăpânul meu!... Preabune!...
Sum moșneag cu barba sură...

N'am pământ și n'am bucate,
Să le schimb în bani îndată,
Shujbe mari sunt raritate,
Celelalte-s fără plată...

N'am câștig și n'am putere
Să-mi ajut cu drag ficiorul,
Să-i ursesc o mângâiere,
Să-i asigur viitorul...

Și se frânge de durere
Sufletul slăbit în mine,
Când mă cuget în tăcere
Copilașule la tine...

Când te știu cuprins de jale
Și bătut de sărăcie
Și când lacrimile tale
Nime'n lume nu le știe...

Numai eu, al tău părinte,
Bietul poșă Niculae,
Slujitor al celor sfinte,
Suflet bun și cu vâpaie...

Și el încă nu-i în stare
Să-ți întindă ajutorul,
Făr' recurge cu rugare
La Isus Mântuitorul.

Să-și îndrepte blând spre tine
Darul îndurării sale,
Să-ți trimită ceva bine
In amarul trudei tale...

Și se roagă cu credință
Și la Maica Preacurată,
Că'n mărita-i străduință
Să te-ajute câteodată.

Și se roagă zi și noapte
Din Ciaslov și din Psaltire
Și se roagă 'n glas și 'n șoapte
Cum îl iartă slaba fire.

Căci atâta poate face
Bietul poșă Niculae,
Care suferă și tace
In căsuța sa de paie...

A. N. Târnăveanul.

semnate culturale, plătește dare directă de stat în proporția numărului său, și care și pe lângă legea vitregă electorală, făurită în anul trecut are în parte din totalitatea alegătorilor, *va avea în parte din totalitatea cercurilor electorale*. Așa este *dreptatea* (o dreptate care-ți pricinuește friguri!) pe care să bazează proiectul.

Să știm deci, că proiectul despre statorirea numărului și sediului cercurilor electorale, — abstrăgând dela alte curiozități „constituționale“ — ca de exemplu împărțirea comunelor între cercurile electorale, pe care o va face ministrul de interne fără de nici un amestec al legislației, de unde pot urmări nouă fărădelegi, — este pentru națiunea română unul dintre cele mai mișești atentate din timpul din urmă.

Ce să facem față de acest act de un barbarism atât de îndrăzneț, care se comite în lumina secolului al XX-lea?

Să luăm lupta și să documentăm în fața tuturor, cari mai țin la cinstea unui neam de 3¹/₂ milioane, că ce nedreptate strigătoare la cer să pregătește împotriva noastră.

Și să nu mai pierdem nici un moment cu tratări de „pace“ cu un guvern al acestei țări. Dlui Tisza să-i spunem scurt și la înțeles:

„Dumniata îmi netezești fața și pe de desubt bagi cuțitul ucigaș în inima mea, am să purced și eu față de Dumniata, cum pretinde o astfel de manoperă“.

Intoleranța matriculanților de stat față de numele românesc.

După introducerea matriculelor de stat s'a îngrijit guvernul și de un dicționar, referitor la traducerea numirilor de botez în limba maghiară, care s'a trimis la toți matriculanții cu porunca ca numele de botez a noilor născuți să se introducă în matricula conform traducerii oficiale din acel dicționar. Acestea traduceri oficiale

Din trecutul comitatului Cetatea-de-Baltă.

Ședința congregației comitatene din 25 și 26 Septembrie 1862. — Vorbirea de deschidere alui Ioan Pușcariu, administratorul comitatului. — Zădărnicea ședinței prin magnații maghiari

de: *Dr. Romul Boila.*

În urma renitenței, dovedite de congregația comitatenză din anul 1861, compusă în mare parte din nemeși maghiari, organizațiunea comitatului, a fost dizolvată și în fruntea comitatului a fost numit Ioan Pușcariu cu îndatorirea reorganizării de administrator.

Prima ședință comitatenză sub prezidența administratorului Pușcariu, s'a ținut în zilele de 25 și 26 Sept. 1862. Între cei 66 prezenți sunt și următorii 24 români: Mitropolitul Alexandru Șterca Șuluțiu, Timoteiu Cipariu, Baziliu Bianu, Nicolae Todea, Gavrilă Bogăcian, Ioan Căpucian, Alimpiu Blășan, Georgiu Tămaș, Iosif Tămaș, Nicolae Pop, Gavrilă Valea, Baziliu Pop, Ioan Pop, Ioan Almășan, Ioan Popoviciu, Ioan Roman, Simion Popoviciu, Baziliu Moldovan, Ioan Pinciu, Ioan Csergedi, judecător suprem, Iosif Șterca Șuluțiu vicișpan, Teodor Ladai solgăbirău, Baziliu Puian solgăbirău, Macaveiu Pop solgăbirău.

Administratorul constată pe cei prezenți și deschide apoi ședința. Nu avem spațiu, ca să publicăm vorbirea din cuvânt în cuvânt, dară remarcăm, că forma și conținutul vorbirii de

ridicole, au făcut multe neînțelegeri, ce privește identitatea persoanei. Au produs așa incurcătură, că nu să mai cunoaște om pe om în acciași comună. Din Paraschiva au făcut Piroška, din Bucur a făcut Bodog etc. Multe antistii comunale din cauza asta au trimis actele judecătorești destinate spre admanuare, cu aceea, că persoana e necunoscută în comună. Dar ce le pasă orbilor șovinisti de urmările prostiei, făcute cu scop de maghiarizare.

Obrăznicia mai mare e însă, că după ce sunt și numiri de botez, cari nu se pot traduce în ungurește ca Romulus, Ovidius, Traian etc., și cari din cauza asta nici nu ocără în acela dicționar-matriculanții de stat și au însușit obiceiul a declara părinților, cari își insinuă copii noi născuți la matriculant, că numai așa nume pot da copilului, care e introdus în acel dicționar, adevă numai așa nume, care poate fi tradus și în ungurește. Pokorny Lörinc, prim-notarul și matriculantul orașului Ibașfalău, e unul dintre aceia, care la fieștecare ocaziune și dă încercarea să tragă pe sfoară pe românii noștri prin explicarea intenționat falsă a ordinațiunei ministriale, referitor la introducerea numirilor de botez în matriculă.

Astfel să prezintă Jtodie Lörinc din Ibașfalău și pretinde ca ficiorul său să fie înmatriculat cu acelaș nume de botez. Pokorny Lörinc însă deneagă asta, spunând, că astfel de nume nu a mai auzit, introducerea aceluia în matriculă e contra legii și a început a-i înșira din dicționarul maghiarizator dela Árpád începând tot felul de numiri, cari toate ar fi legale. Românul însă nu să putea împăcă ca ficiorul său să nu poarte acelaș nume ca și el și după ce nici la stăruințele rugării nu a voit să-i satisfacă dorinței, a trebuit să recurgă la avocatul Dr. Morariu, ca să-și ajungă scopul.

Nu mult după aceea Nicolae Șancu din Ibașfalău și-a insinuat o fetiță la susnumitul matriculant cu numele de Letiția și acesta a pățit-o tot astfel.

Dupăcum sunt informat, avocatul Dr. Alexandru Morariu a insinuat interpelație pentru proxima adunare congregațională la vicecomitele comitatului Târnava-mică, pentru acestea abuzuri obraznice a matriculanților.

Aducem la cunoștință românilor noștri, că-și pot înmatriculă copii cu orice nume de botez, chiar și cu de acelea, care nu l-a mai avut om pe pământ și ca să nu se lase ademeniți de apucăturile șoviniste a matriculanților, ci se recurgă la ajutorul avocaților noștri ca și românii de mai sus și li-se va face dreptate. Îndemnăm pe românii noștri, că chiar pentru

deschidere rămâne pentru toate timpurile un document clasic despre gândirea înaltă și erudițiunea administratorului Ioan Pușcariu. Începe vorbirea cu indicarea însemnătății diplomei împărătești din 20 Oct. 1860, arătând, că în urma acestei diplome prea înalte să deschide calea pentru validitatea națiunii române în organizația statului. Relevă cauzele, pentru cari și-a dizolvat organizația comitatului Cetatea-de-Baltă din anul 1861. Își esplică misiunea și dă expresiune sentimentelor sale de frățietate și egalitate. Își face credeul politic: egala îndreptățire a tuturor națiunilor în vieța acestui stat. Înșiră pe rând toate actele sale de guvernament de când a fost numit administrator, dă icoana mersului administrației cu o cunoștință vastă de cauză. În fine indică pe baza decretului dat de înaltul scaun cezaro-regesc, ordinea în care se vor pertractă obiectele, deschide apoi ședința.

Contele Bethlen Farkas sub titlul, ca congregația să felicite pe Maiestatea Sa din prilejul însănătoșării Sale, face o propunere pentru înaintarea unei adrese, care cuprindea un protest împotriva guvernării prin administratori. Administratorul nu voia să admită discuția. Ședința să amână pe ziua următoare. Contele Bethlen și ai sei fiind în majoritate nu cedează. Atunci Ioan Pușcariu dizolvă ședința fără a să aduce vre-o deciziune.

E bine să cunoaștem trecutul tocmai în zilele prin cari trecem!

zădărnicea nisuițelor de maghiarizare să le deie copiilor numiri strămoșești române, pe cari nu le pot maghiariza, care nume însă va simboliza pururea păretele despărțitor între pretinși și dușmani.

Ședința congregației comitatene din 26 Ian. 1914.

Trăiește încă viu în memoria tuturor ședința congregației comitatene din 30 Dec. 1913, cu care ocaziune membrii români ai congregației, deși puțini la număr, au dus o luptă admirată de toată lumea. Precum însă toată organizația de azi a comitatelor servește numai pe cei dela putere, nici o lună n'a trecut, și a trebuit aranjată o altă adunare cu obiectul principal de a felicita pe un membru al guvernului Dl Sándor János, ministrul de interne, a fost numit consilier intim al Maiestății Sale. Ce era deci mai firesc, ca să se țină momentan o ședință de congregație, care să-l felicite în formă oficioasă. Afară de acest obiect a mai fost vreo-o 7 obiecte la ordinea zilei de puțină importanță, căci curendeii societății „Emke“ în cauza pactului român nu i putem da ceva însemnătate deosebită, mai ales, că s'a auzit, că patrioții de aici să incred, că Tisza face bine ce face, deci curenda va fi luată dela ordinea zilei. Fiind membrii români împedecați și de altcum de a lua parte, conducerea partidului național român n'a ținut necesară invitarea membrilor români. Nu s'a prezentat prin urmare nici un român. Ne rezervăm puterile noastre pentru luptele, cari ne așteaptă în apropiatul viitor.

Și esteriorul a arătat, că luptătorii români nu sunt de față, deoarece ședința, care în 30 Decembrie a ținut până seara târziu, s'a sfârșit în timp de 1/2 ceas.

Dl Sándor János a fost felicitat și curenda societății culturale ungurești „Emke“ după ce avocatul Dr. Gyárfás Elemér, cunoscut de românii (?) și-a vărsat tot veninul șovinist împotriva unei împăcări cu românii pe baza egalității de drept și a dreptății; a fost luată dela ordinea zilei.

Despre contractele de cinste de Dr. A. M.

(Continuare).

Afară de cazul necunoștinții primitorului de cinste, când se mai poate revocă cinstea din partea donatorului?

1. Dacă donatorul, când a făcut cinstea nu a avut copii, dar după cinstea i-s'a născut, întru cât acești copii ar avea lipsă de susținerea proprie, au drept de a pretinde atât dela acel ce a primit cinstea, cât și dela moștenitorii lui, cametele legale (5%) după prețul ce-l reprezintă cinstea făcută. Întru cât însă donatorul ar fi făcut cinste la mai mulți inși, cel care a primit cinstea mai curând numai întru atâta trebuie se contribuie cu cametele cinstei lor, la susținerea copiilor donatorului, întru cât cametele celor ce a primit cinstea mai târziu, nu ar ajunge (cod. civ. austr. §. 954.947).

2. Dacă donatorul după facerea cinstei ajunge la o mizerie, încât nu are din ce trăi, are drept a pretinde interesele legale (5%), după prețul cinstei făcute. La caz, că sunt mai mulți primitori de cinste să urmează ca și în punct 1. Donatorul însă numai atunci are acest drept, dacă cinstea mai există și cel ce a primit-o nu a înstrăinat-o, ori acea în alt mod nu a dispărut din proprietatea lui. Nu are donatorul dreptul de a pretinde aceste camete ale cinstei dacă și cel ce a primit cinstea trăește în asemenea mizerie (cod. civ. austr. §. 947).

3. Dacă cineva are persoane, pe cari după lege trebuie să le susție, ca spre ex. părinții pe copii, copii pe părinții nepu-tincioși, bărbatul pe femeie, atunci acela numai în așa măsură își poate instrăina averea, ca să-i mai rămână și pentru susținerea acelor, față de cari e de obligat și dacă ar cinsti peste măsura asta, cei ce au drept la susținere pot pretinde dela cel cinstit, ca să i-se deie din cinste întreținerea, iar întrucât primitori de cinste ar fi mai mulți, atunci urmează regula din punct I. (c. c. a. §. 950).

4. Dacă donatorul, când a făcut cinstea a avut copii ori nepoți, cărora trebuie să le lase după moarte partea așa numită legală, atunci, întru cât s'ar constată, că la moartea donatorului nu a rămas după acesta nici jumătate din prețul averii, ce o avea donatorul, când a făcut cinstea, — copii și nepoții donatorului pot pretinde dela cel ce a primit cinstea, ca până la jumătate din prețul averii avute cu ocaziunea cinstei, să le plătească partea lor legală, ori dacă acea nu le-ar lipsi de tot, să le-o întregască.

Sub parte legală se înțelege $\frac{1}{2}$ din partea de moștenire ce ar fi primit-o copii ori nepoții donatorului la moartea acestuia, la caz, că și averea cinstită s'ar socoti la moștenire.

Pentru înțelegerea mai ușoară aducem următorul exemplu: Teodor are 3 copii: Ioan, Petru, Pavel. Ioan moare lăsând după el încă copii. Teodor ia cinstit în viață fiului său Petru $\frac{3}{4}$ parte din avere. Dacă nu s'ar fi cinstit din avere, atunci cei 3 copii împărțeau averea în 3 părți egale, dar după cinstea făcută a rămas ca moștenire numai $\frac{1}{4}$ parte. Partea legală o formează deci pentru Ioan și Pavel copii prescurtați prin cinste, jumătate din $\frac{1}{3}$ parte, pe care ar fi moștenit-o dacă nu eră cinstea, deci din averea cinstită și cea rămasă unul câte $\frac{1}{6}$ parte. Dacă donatorul, la moartea sa nu a lăsat atâta avere, ca acea împărțindu-se între 3 copii ai săi în părți egale, să-i rămână și lui Ioan (adecă copiilor săi) și lui Pavel, barem $\frac{1}{6}$ parte din averea cinstită lui Petru, atunci acestia pot cere ca Petru să le întregască în bani, aceasta $\frac{1}{6}$ parte.

Dacă însă cel ce a primit cinstea, numai are nici obiectul cinstei, nici prețul lui, numai atunci e dator să deie parte legală, ori să o întregască dacă nu a lăsat din mână obiectul ori prețul cinstei, cu rea credință, adecă cu scopul de a-i păgubi pe moștenitori prescurtați în partea lor legală.

5. Dacă donatorul a avut creditori atunci când a făcut cinstea și acestia nu și-ar putea încasa pretenziunea din altă avere a donatorului, — au drept a pretinde dela cel ce a primit cinstea, ca din aceasta să le plătească pretenziunea până unde să ajunge din prețul cinstei.

6. Dacă vre-un minorean face vre-o cinste care nu se poate considera de cinste ocazională (puiu târgului, cinste de nuntă) atunci acea se poate retrage, chiar și dacă ar fi aprobată de scaunul orfanal (art. de leg. XX. §. 20, 1877).

Dacă mai mulți inși au primit cinste, atunci creditorul are drept a se întoarce contra ori căruia dintre ei. De creditor se consideră nu numai acela, care a dat donatorului împrumut, ori s'a câștigat pe

altă cale pretenziunea față de el, ci și caventul donatorului ori alt materialmente interesat față de el, care prin cinstirea averii ar p. tea suferi pagubă.

La caz, că cinstea s'a făcut cu învoirea creditorului, atunci aceea nu o poate atăca.

(Va urmă).

Pactul maghiaro-sas din comitat.

De multă vreme se șoptește, că între domnii de ungar și poporul săsesc din comitatul Târnavei-mici este făcută o înțelegere, care deja prin forma ei esterioră înseamnă pentru poporul român un pericol. S'au întâlnit dușmanii noștrii politici, ca să ne bagatelizeze, ca să ne facă imposibili în viața publică ale acestui comitat.

Iată prin ce semne putem deduce existența acestui pact.

În congregația comitatenză au fost aleși cu ocaziunea ultimei alegeri din 8 Nov. 1913, 17 membrii noi sași.

Au fost numiți 2 practicanți la administrație, mai mulți alți oficiali în administrația publică a statului, aflătoare pe teritoriul comitatului.

La împărțirea nouă a cercurilor electorale să face un cerc electoral cu sediul în Hususău, în care circumscripție vor fi împărțiți alegătorii sași și cu ei împreună românii așa, încât în celelalte 2 cercuri, cari se contemplează, vor putea fi stăpâni ungarii.

Precum suntem informați, pactul s'a legat în urma unui memorandum, pe care l-au înaintat sașii comitelui suprem, în care memorandum au fost concretizate toate pretenziunile lor față de viața publică acestui comitat, cari în mare parte s'au și realizat de atunci încoace.

B.

Din pašalicul lui Fazakas Géza.

Epilogul alegerii dela Tăuni.

Alegerea de primar în comunele Chesler, Făget și Tăuni.

Di Fazakas Géza primpretorul Hususăului a fost învinuit în recursul înaintat împotriva alegerii din Tăuni, că numai așa l'a scos ales pe Keresztes de notar, dacă a promis membrilor antistiei că-i realege cu ocaziunea restaurației. Cum însă poporul a voit să se folosească liber de dreptul său de a alege notar și a voit să aibă un român de notar, — a documentat în toate trei comunele, pentru cari a impus notar dl Fazakas, că alegerea de notar nu s'a întâmplat de loc conform dorinței lui. Și anume la alegerea antistiei comunale poporul din toate trei comunele a trântit pe oamenii lui Fazakas-Keresztes și a ales de batjocură pe câte un boactăr candidat ca strohman.

Mai înverșunată luptă s'a dus în comuna Chesler, unde preoții și membrii antistiei sunt cei mai plecați servi a administrației. Aici s'a revoltat poporul peste măsură văzând cum cetează a călca în picioare un pretor voința locuitorilor comunali. De trei ori după olaltă a trântit pe candidații lui Fazakas pașa, pâna pe urmă au rămas fără jude comunal, căci cel ales cu apucături, a dimisionat momentan văzând indignarea poporului.

Astfel a căzut vâlul de pe minciuna inventată, că alegerea de notar din Tăuni s'a întâmplat conform dorinței locuitorilor.

Doi români din Chesler judecați.

Ilie și Nicolae Popară alegători comunali din Chesler văzând nesocotirea voinței poporului, cu ocaziunea alegerii de primar, au atras atențiunea bărbatilor de încredere asupra acestui lucru, și i-a învitat, ca să nu subscrie procesul verbal. Pentru fapta asta au fost pedepsit de către Fazakas pașa cu câte 10 cor. amendă în bani și 3 zile închisoare. S'a făcut recurs. Iată cum să pregătește din jos „impăcarea româno-maghiară“.

Comuna Sâncel și interesele statului național maghiar unitar.

Multe lucruri bune au ieșit la iveală în legătură cu alegerea de notar din Tăuni. Noi din partea noastră regretăm, dară nu putem încă trece la ordinea zilei asupra afacerii acesteia. În scrisoarea de apărare, în care pretorul din Hususău să plânge, că împotriva dorinței lui s'a ales notar de ungar la Tăuni, este amintit și comuna Sâncel. Dl primpretor zice, că poate îngădui, ca în cercul notarial Tăuni să fie notar de român, dară tot acest lucru nu-l poate permite pentru cercul Sâncelului.

Sâncelul e cea mai puternică și românească comună. Și în comuna aceasta nu poate fi notar de român. Și oare pentru ce? Ne spune dl primpretor Fazakas Géza, din a cărui pašalic să aude mult în timpul din urmă, că un notar român în Sâncel înseamnă periclitarea intereselor statului național maghiar unitar. Căci? doară Sâncelul e în vecinătate cu Blajul și mare primejdie ar fi și pentru țara aceasta, pentru monarhie, ba poate și pentru tripla alianță, dacă în Sâncel ar fi notar de român.

E bine să știm lucrul acesta, ca să ne cunoaștem și să înțelegem unele și altele, pe cari poate nu le credem, că ar fi posibile.

Iată frați români din Sâncel pentru ce nu căpătați Dvoastră limba protocolară și de administrație românească cu călcarea legilor existente.

Iată pentru ce interese mari ați primit acolo jandarmi, de cari nici o lipsă n'a fost. Nu încape însă îndoială, că dacă interesele statului național maghiar unitar au pretins, ca să aveți notar de ungar, tot interesele acele v-o adus jandarmi pe cap.

Deocamdată atâta!

Alegerea alegătorilor după fumuri.

Conform legii despre dreptul de alegere dietal în comunele mici și mari al Ardealului pentru fiecare comună să alege după numărul fumurilor câte unu sau doi alegători dietali 100 fumuri aleg pe unul, iară peste 100 fumuri pe doi. Fiind adusă lege nouă de alegere, care în anul acesta intră în vigoare, poate că de astă dată să alege ultima oară alegători după fumuri. Terminul alegerii e partea a doua a lunii Februarie și începutul lunii Martie.

Toți aceia au drept la alegere, ca și cari au drept la alegerea judeului comunal. Aici nu să poate face candidare ca la alegerea membrilor antistiei. Pot alege sătenii pe cei mai vrednici și pe cei mai buni români.

Facem din nou apel către frații noștri economi de pe sate, ca să bage de seamă când este terminul pus pentru alegere și să aleagă pe cei mai vrednici și nu pe niște unelte de ale administrației. Intrebați pe notariu sau judele comunal de terminul alegerii și vă folosiți de dreptul acesta, ca să nu vă poarte de nas alții, cari trăesc din sudoarea fețelor voastre. Să vă purtați demni, ca să vadă domnii dela administrație, că voi știți cinsti și drepturile vitrege pe cari le aveți!

Informațiuni.

S'a schimbat guvernul din România. Au ajuns la putere național liberali în frunte cu Ionel Brătianu.

Guvernul Maiorescu văzându-și misiunea împlinită a dimisionat.

*

Tratativele de pace între comitetul partidului național român și contele Tisza premierul Ungariei, încă nu s'au terminat. Se vor termina în zilele aceste.

*

Comitetul central executiv al partidului național român din Transilvania și Ungaria a ținut ședință în zilele de 20, 21 și 22 Ianuarie la Budapesta luând parte 29 membrii. S'a des-

bătut materia tratativilor de pace fără ca să fi adus vre-o deciziune definitivă.

*

Contele Czernin ambasadorul Austro-Ungar la București, a făcut declarațiuni unui ziarist despre tratativele romano-maghiare arătând primejdia, care urmează din eșuarea lor.

*

Doi bărbați de stat români fost ministrii Tache Ionescu și Filipescu s'a declarat în chestia tratativilor româno-maghiare spunând, că îmbunătățirea relațiilor internaționale dintre România și Austria depinde în mare parte de la aranjarea chestiunii românești din Ardeal.

*

Contele Bethlen István l'a interpelat pe contele Tisza în parlament în chestia declarațiunii lui Czernin. Tisza i-a răspuns momentan apărând pe Czernin.

Știri mărunte.

Prelegeri populare aranjate de comitetul — despărțământului Diciosânmartin al Asociațiunii cu atâta succes, — să vor continua în curând, după ce trece gerul.

Examen de analfabefi. Precum suntem informați în curând se va face examenul analfabefilor din comuna Băgaciu. Cursul a fost condus de harnicul conducător a comunei, Dl George Murășan.

Banca poporală Capâlneana din Capâlne inferioară și-a început activitatea.

Nădejdea banca poporală din Blăjel va ține prima sa adunare generală în 24 Februarie 1914.

Arme confiscate. În urma unui ordin ministerial s'au confiscat toate armele puști, revolvere etc. a locuitorilor și mai ales a românilor. Să spune, că dispoziția aceasta stă în legătură cu evenimentele externe, vom reveni.

Școală de stat în comuna Veseuș. Aflăm că comitetul comunal din Veseuș, din care face parte și preotul român, a decis înființarea unei școli de stat și a votat spre acest scop teritor și 5% arunc comunal. Cerem deslușiri dela preotul local cum a putut admite aducerea unui astfel de conclud fără obiecțiune?

Pentru școala săsească din Bălcaciu a votat comuna 600 cor. ajutor cu adevărată circumspecție săsească. Au adus prima oară un conclud, că dacă românii ar face școală, — cea ce pare un lucru imposibil — fiind abia 10 familii, i-ar da comuna loc pentru edificare în cinstă în mărimea de 800 □ st. Pe baza acestei hotărî condiționate ș-au dat apoi sasii neconturbați 600 cor. ajutor anual.

Un român ales în comitetul permanent comitatenz. S'a întâmplat un lucru ne mai pomenit de decenii încoace. Intre cei 40 membrii al comitetului permanent comitatenz a fost ales și Dl Emil Popp, fruntașul nostru proprietar din comuna Bobohalma. N'avem încă informație, că ce poziție vor lua față de acest gest „grandios” ale acelor dela putere Dl Emil Popp și conducerea partidului național, pe cari îi privește alegerea.

Correspondență.

Futac, la 30 Ian. 1914.

Onorate Dle Redactor!

Vă rog, să binevoiți a da loc în Nrul apropiat al „Românului Târnăvean” la corepondența următoare:

De o despărțire dureroasă am avut parte locuitorii din Futac în zilele acestea și anume: Duminecă în 25 Ianuar On. Dn Iuliu Laslo, preot în Lăscud ca esmis din partea oficiului protopopesc, ne-a cetit în biserică actul, prin care Dl Basiliu Popa, învățător în loc, este denumit ca învățător la școala gr.-cat. din Curciu, tractul Mediaș.

Cu lacrimile în ochi și cuprinși de durere a trebuit ca să ascultăm publicarea acestui act.

Domnul învățător, care în timpul din urmă a fost unicul nostru conducător, acum și d-lui ne părăsește, lăsând în urma d-sale regrete unanime, după ce în timpul de 8 ani cât a servit la noi cu purtarea d-sale atât în școală, cât și afară de școală, și pe cei cari l-au primit la venirea d-sale la noi, acum îi lasă suspinând. În timpul cât a servit la noi, a fost la culmea chemării sale, împlinindu-și oficiul de învățător în școală, de cantor în biserică, fiind sfătuitorul poporenilor în năcazuri cu vorba-i bine cum-pănită. A dezvoltat o activitate extra-școlară estinsă, aranjând cu tinerimea producțiuni teatrale binereușite. A fost membru în comitetul comunal, inspector de câmp, președinte al senatului pășunal, conducător al pompierilor, cari officii toate și-le-a împlinit cu acurateță.

Poate fi mândru poporul din Curciu că l-a putut câștiga, căci un învățător harnic au ales. De l-ar înțelege numai ei la început, precum îl înțelegem noi acum, că ce a voit. Să fi avut noi „minte Românuului cea de pe urmă” și azi ar fi al nostru.

Dorese ca să trăiească la mulți ani ca să-și poarte oficiul în noul post. Acestea cuvinte să-i fie ca mulțămită din partea mea, care sum unul din cei mai interesați.

Un fost poporean.

Aviz cetitorilor!

„Românul Târnăvean” va apărea lunar de acuma încolo, până ce prin legea nouă de presă i-să va face imposibilă apariția. Avem toată nădejdea, că cuvântul nostru de îmbărbătare va răsună în oarecare=va formă admisibilă și în viitor împotriva tuturor pedecilor. Și mai sperăm și aceea, că iubiiții noștri cetitori vor da la timpul său sprijinul recerut material, ca să nu fim siliți a ne curma ființa.

Redacția și Administrația

„Românului Târnăvean”.

Invitare la abonament.

Recunoaștem, că am avut parte de un sprijin neașteptat în anul trecut, care să promite și pentru anul curent, dară totuși trebuie să facem o rugare către toți, cari doresc întărirea noastră, ca să-și aboneze și să-și achite abonamentele. Condițiunile de abonament sunt scrise în fruntea foii.

Administrația

„ROMÂNULUI TÂRNĂVEAN”.

O rugare către cetitori!

Cerem scuzele cetitorilor pentru întârziere. A fost imposibil din mai multe cauze tehnice, ca „Românul Târnăvean” de pe Ianuarie să apară mai curând.

Administrația foii.

Posta Redacției.

Dlul N. P. în F. Publicăm scrisoarea cu plăcere fiindcă ne-am convins de adevărul celor scrise.

Posta Administrației.

Cvitaș pe calea aceasta suma plătită în abonament de către domni: Alexa Pop, învăț. pens. Giacăș 1 cor. 50 fil., Emil Birtolom directorul filialei „Bistrițana” Teaca 1 cor. 50 fil. Dr. Eugen Bran avocat Teaca 1 cor. 50 fil. Niculae Popa proprietar Șalcău 1 cor. 50 fil. Niculae Zgârc iun. econom Coroiusânmartin 1 cor. 50 fil., Vasilie Coman econom Futac, 1 cor. 50 fil., Ioan Popa Florian econom Futac, 1 cor. 50 fil., Niculae Popa econom Futac 1 cor. 50 fil. Iuliu Pop învăț. Cucerdea-română 1 cor. 50 fil., Teodor Pop cantor gr.-cat. Dsânmartin 1 cor. 50 fil., Mihailă Cernea, pantofar Dsânmartin 1 cor. 50 fil., Ioan Cucuiu l. George econom Cetatea de Baltă 1 cor. 50 fil., Alexandru Crăciunean, proprietar, Iernut 1 cor. 50 fil. În numărul viitor continuăm.

Redactor responsabil: IOAN MIHU.

MIHAILĂ CERNEA

PANTOFAR,
DICIOSÂNĂMĂRTIN

execută în cel mai conștientios mod orice comandă. Face reparații pe lângă preț moderat. Servește prompt.

Atelier de încălțăminte

de primul rang, unde se execută toate comanda în timpul cel mai scurt. Prețuri moderate. Reparație din material bun. Încălțăminte gata. Serviciu prompt.

Cu stimă:

Alexandru Macarie,

Diciosânmartin.

măestru pantofar.

Mare asortiment de:

Ștofă, Postav, Barchet, Pichet, Tennis Zefir, Pânsă, Dehlen, Creton, Dan telă, Ciorapi, Batiste, Pălării, Gulere Mangete, Plapome, Năfrâmi, Bumbac Arniciu, etc. etc.

Se pot cumpăra cu prețurile cele mai ieftine la:

„Iulius Anca”

Diciosânmartin.

Automobil de închiriat

la

Dănilă Boila, în Diciosânmartin,

tot acolo se pot căpăta mărfuri de fier, delicată, băcănie, porțelan, sticlării coloniale și vâpsăli.

Magazină de petroliu.

Moară mânată de putere motorică,

fabrică românească
de țigle și cărămizi

„PETRU ȘI PAUL”

în orașul Diciosânmartin,

unde se poate măcina în orice timp și se află cărămizi și țigle de tot soiul pe lângă prețuri modeste. Se pot încărcă la fața locului vagoane de marfă pentru transport pe linia ferată.

Un pian bun,

ca dar de

Crăciun se

poate cumpăra în condiții avantajoase din primul depozit românesc I. Popovici, din Sibiu, str. Cislădiei 7.

Cereți catalogul depozitului.